

19. Väestönsuojelutoimisto

Henkilökunta. Väestönsuojelutoimiston henkilöstö v. 1967 oli sama kuin edellisenä vuonna, paitsi että hallinnollisena sihteerinä Kosti Lylyn erottua 17.8. toimi ev.luutn.evp. Olavi Kettunen 1.10. lähtien, ja suojarakeneohjaajana Tauno Salomäen tilalla ins. Anssi Pulkkanen 15.12. lähtien sekä rakennusmestarina Kalle Ikonen. Suunnittelu- ja koulutuspäällikkö Uljas Käkönen oli virkavapaana 1.2.—30.6., jona aikana hänen tehtäviään hoiti väestönsuojelupäällikkö Väinö Karanko.

Kalliosuojien hoitohenkilöstöön kuului sähköliasentaja, sähköasentaja, koneenhoitaja, koneasentaja, nuorempi putkiasentaja ja 11 kalliosuojanhoitajaa.

Suunnittelutoiminta. Helsingin väestönsuojelun suunnittelussa noudatettiin ja jatkettiin edellisenä vuonna toimeenpantua yleisjärjestelyä ja työnjakoa. Suunnittelussa tähdättiin erityisesti toimintavalmiuden ja -varmuuden kohottamiseen. Suunnittelun painopiste kohdistui toimintaohjeiden laatimiseen sekä materiaalihankintojen ja materiaalin jakovalmiuden suunnitteluun.

Kertomusvuoden loppuun mennessä valmistuivat seuraavien johtaelinten ja yksikköjen päälliköille ja johtajille toimintaohjeet: henkilöstö- ja materiaalielimen päälliköille; johtamistoiminnan, lääkintäpalvelun ja sen kuljetusyksikköjen, 1.—6. ensiapukomppanian, palontorjunnan ja huoltopalvelun perustamisapäälliköille; suojelukeskuksen, 1.—2. järjestyskomppanian, 1.—3. reservinjohtokeskuksen, 1.—8. suojelupiirin toimiston,

1.—9. järjestysjoukkueen, 1.—43. suojelulohkon toimiston, 1.—8. sairaalinja-autojoukkueen, 1.—4. sammutusosaston, 1.—16. sammutuskomppanian, 1.—4. vedenhuoltojoukkueen, sammutusvenejoukkueen, huoltokomppanian ja kuolleiden kokoamiskeskuksen perustamisen johtajille sekä väestönsuojelupäälliköille väestönsuojelun toimeenpanoa koskeva toimintaohje. Kaikkiaan valmistui vuoden aikana 115 (ed.v. 35) toimintaohjetta.

Kaikki väestönsuojelun toimeenpanoa varten tarvittavat toimintaohjeet laadittiin väestönsuojelutoimistossa. Kahta toimintaohjetta lukuun ottamatta suoritti toimintaohjeiden yleissuunnittelun työryhmä, johon kuului väestönsuojelupäällikkö- ja suunnittelija. Toimintaohjeiden ajan tasalla pitäminen kuului ensi sijassa väestönsuojelutoimistolle.

Väestönsuojelun järjestyspalvelua koskevat sisäasiainministeriön antamat uusitut ohjeet aiheuttivat huomattavan organisatiomuutoksen. Tämän vaikutukset otettiin huomioon jo vuoden aikana laadituissa toimintaohjeissa.

Henkilöstön sijoitukset yleisen väestönsuojelun johtaelimiin ja yksikköihin tarkistettiin perusteellisesti Helsingin sotilaspiirin esikunnan ja perustajavirastojen kanssa. Henkilöstön sijoitusten ajan tasalla pitäminen parantui olennaisesti mm. perustajavirastojen suojelutehtäviin palkatun henkilöstön ansiosta.

Moottoriajoneuvojen varaamista sopimus-

teitse jatkettiin. Kuorma- ja pakettiautojen luovuttamisesta tehtiin sopimukset ja henkilöautojen varaaminen aloitettiin.

Väestönsuojelutoimisto avusti virastoja ja laitoksia suojelusuunnitelmien kehittämisessä ja väestönsuojelumateriaalin hankinnoissa. Kertomusvuoden loppuun mennessä olivat väestönsuojelutoimistolle lähettäneet eri toimintapaikkoja koskevia suojelusuunnitelmia kaupungin virastot ja laitokset 204, muut virastot ja laitokset 445, teollisuuslaitokset ja liikeyritykset 671 ja kiinteistöt 40.

Suojelun järjestäneiden kiinteistöjen määrä oli pieni. Väestönsuojelulaki jättää näiden väestönsuojelujärjestelyt vapaaehtoisuuden varaan, joten kiinteistöjä ei voida velvoittaa suojelunsa suunnitteluun, vaan yritetään saada asia hoidetuksi Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen toimintaan kuuluvana.

Suuronnettomuustapauksissa toimintansa aloittavan pelastuspataljoonan perustamisvalmistelut suoritettiin loppuun. Laadittiin hälytysuunnitelmat ja koko henkilöstöä koskeva sijoitussuunnitelma, valmisteltiin materiaalin jako ja aloitettiin koulutus. Pelastuspataljoona saataisiin kokoon 4—6 tunnin kuluessa perustamiskäskyn antamisesta.

Teknillinen suunnittelu kohdistui pääasiassa paineilmakäyttöisen suurtehohälytinsuojelujärjestelmän ja viestiyhteyksien kehittämiseen. Väestönsuojelukeskuksen toimintavalmiutta tehostettiin mm. asentamalla 120-johdon puhelinkeskus ja ulkohälyttimien pääohjauslaitteisto. Kertomusvuonna asennettiin Arhotien kalliosuojaan suurtehohälyttimien koneisto ja aloitettiin neljän muun hälytinsuojelulaitteiston tilojen kunnostaminen. Suurtehohälyttimiä hankittiin lisää kolme, joten laitteistojen kokonaismäärä on nyt seitsemän.

Väestönsuojelumateriaalin hankinnat. Hankintamäärärahoja v:lle 1967 oli myönnetty 110 000 mk.

Yleisen väestönsuojelun yksikköjä varten hankittiin mm. 50 yleissäteilymittaria ja

50 kannettavaa radiota. Muista kertomusvuoden hankinnoista mainittakoon suojelukeskuksen puhelinvaihte, paritelineet 80 linja-autoa varten ja materiaalin pakkauslaatikoita 75 kpl.

Väestönsuojelutoiminta jakaantui palvelualoittain seuraavasti: johtamistoiminta, tiedustelu- ja järjestyspalvelu, palontorjunta, pelastus-, raivaus- ja lääkintäpalvelu. Niihin tarvittavat tärkeimmät materiaalityypit olivat: palokalusto, pelastus- ja raivauskalusto, lääkintä-, suojelu- sekä viestialojen materiaali. Määrävahvuisen materiaalin lisäksi tarvittiin materiaalia varastoihin kulutuksen mukaista täydennystä varten.

Kertomusvuoden aikana materiaali siirrettiin useasta pienestä varastosta Kulosaaren kalliosuojaan, missä se varastoitettiin mahdollisimman nopeaa jakoa silmälläpitäen.

Koulutustoiminta. Väestönsuojelukoulutuksessa noudatettiin edelleen v. 1965 suoritus- ja yleisjärjestelyssä esitettyä työnjakoa.

Pääasiassa virasto- ja laitossuojelun kehittämisen ansiosta lisääntyi vuosittainen koulutettujen määrä 300 henkilöllä. Yleisen väestönsuojelun johtaelimien ja yksiköiden perustamisvalmiuskoulutus ja tehtäviin perehdyttäminen aloitettiin syyskaudella. Suuronnettomuustapauksessa perustettavan pelastuspataljoonan johtajisto koulutettiin kokonaisuudessaan tehtäviinsä.

Väestönsuojelutoimiston pitämiä kursseja oli: johtajiston kursseja 21, virasto- ja laitossuojelun kursseja 43 ja evakuoinnin suoritushenkilöstön kursseja 2. Oppilasmäärät olivat vastaavasti seuraavat: johtajakoulutus 258, virasto- ja laitossuojelun koulutus 1 142 ja evakuointihenkilöstön koulutus 19.

Edellä esitetyn lisäksi antoivat SPR:n Helsingin ja Uudenmaan piiri sekä Helsingin Väestönsuojeluyhdistys suurelta osalta kaupungin myöntämien avustusten turvin väestön omakohtaisen suojelun koulutusta siten, että ensiksi mainittu koulutti 233 eriasteisella ensiapukurssilla ja opetustilaisuudessa vuoden aikana 4 100 henkilöä. Ensiapukoulu-

tuksen saaneiden määrä oli n. 10 600 henkilöä. Helsingin Väestönsuojeluyhdistys piti 50 kurssia, joilla se koulutti vuoden aikana 850 henkilöä.

Koulutusvälineistöä täydennettiin hankkimalla mm. kuvanheijastin, kuultokuvasarjoja ja suojanaamareita. Kokeilua varten hankittiin huopien korvikkeeksi tarkoitettuja kertakäyttöisiä sairaalapeitteitä.

Väestönsuojat. Kertomusvuoden aikana valmistuivat Pengerpuiston ja Valpurinpuiston yleiset kalliosuojat. Valmiisiin kalliosuojiiin mahtuu nyt 31 080 henkilöä ja rakenteilla oleviin tulee mahtumaan lisäksi 21 700 henkilöä.

Valmiita väestönsuojia oli kertomusvuoden loppuun mennessä yht. 1 794, suojahuoneiden kokonaispinta-ala on 125 990 m² ja niihin mahtuu yht. 202 812 henkilöä. Väestönsuojista oli yksityisten rakennuttamia talokoh- taisia väestönsuojia 1 771, näiden yhteinen pinta-ala on 101 769 m² ja niihin mahtuu 171 732 henkilöä. Kaupungin rakennuttamia yleisiä ja yhteisiä kalliosuojia oli valmiina yht. 23, näiden yhteinen pinta-ala on 24 221 m² ja niihin mahtuu 31 080 henkilöä. Lisäksi oli kaupungilla kertomusvuonna rakenteilla 6 kalliosuojaa, joissa olisi tilaa 13 800 m² yht. 21 700 henkilölle ja suojelutarkoituksiin 2 044 m². Suunnitteilla oli kaikkiaan 6 kalliosuojaa, joissa olisi tilaa 21 900 m² yht. 33 900 henkilölle ja suojelutarkoituksiin 1 294 m².

Hallinnollinen toiminta. Talouselämässä vallitseva laskusuhdanne oli alkanut vaikuttaa myös kalliosuojien vuokraukseen. Kalliosuojien rauhanajan käyttöä ajatellen liian matalat ovet (2.40—2.90 m) ja osittain pieni

holvikorkeuskin olivat omiaan vaikeuttamaan vuokrausta ja pienentämään vuokratuloja.

Kalliosuojien vuokrauksesta oli tuloja 628 379 mk. Niiden käyttökustannus- ja kunnossapitokulut olivat 177 025 mk.

Tiedotus- ja yhteistoiminta. Kertomusvuoden aikana annettiin kirjoituksia sanoma- ja aikakauslehtiin, joissa kiinnitettiin huomiota erityisesti vapaaehtoisen pelastuspalvelun kehittämiseksi suoritettuihin uusiin järjestylihin.

Kaupungin omien virastojen ja laitosten ohella toimisto joutui yhteistoimintaan etenkin SPR:n Helsingin ja Uudenmaan piirin (ensiapukoulutus) ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistyksen (omakohtaisen suojelun koulutus) kanssa, joista varsinkin yhteistoiminta SPR:n kanssa muodostui kiinteäksi.

Kaupungin väestönsuojelua ja uutta suojelukeskusta selostettiin useille vierailleville ryhmille, mm. eri kuntien ja yhteisöjen väestönsuojeluviranomaisille.

Kertomusvuoden aikana valmistunut kaupungin oman väestönsuojelukoulutuksen yhteydessä jaettava väestönsuojelumerkki, jonka tait. Osmo Pasanen oli suunnitellut, sai erittäin myönteisen vastaanoton kaikkien koulutukseen osallistuvien taholta.

Tulot ja menot. Tulot ja oli kertomusvuonna yhteensä 684 735 mk.

Määrärahoja oli käytettävissä kaikkiaan 1 774 103 mk, meno t olivat 1 529 064 mk, joten käyttämättä jäi 245 039 mk.

Avustuksina suoritettiin Suomen Punaisen Ristin Helsingin ja Uudenmaan piirille ja Helsingin Väestönsuojeluyhdistykselle yhteensä 133 000 mk.